

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 24010005

Ákvörðun nr. 61/2024

Þann 15. nóvember 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 61/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá lögmanni f.h. [REDACTED], dags. 9. janúar 2024. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við starfshætti starfsmanna embættis Lögreglustjórans á Norðurlandi eystra þegar afskipti voru höfð af kvartanda þann 1. janúar 2023. Fram kemur í erindinu að kvartandi hafi verið stöðvaður við akstur, grunaður um akstur undir áhrifum áfengis. Honum hafi verið kynnt réttarstaða sakbornings og hann var færður á lögreglustöð til að taka blóðsýni. Þegar taka átti blóðsýni úr honum hafi hann óskað ítrekað eftir að fá að ráðfæra sig við lögmann, en ekki hefði verið orðið við þeirri beiðni.

Nefndin óskaði eftir upplýsingum hjá Lögreglustjóranum á Norðurlandi eystra þann 16. janúar 2024.

Þá óskaði nefndin einnig eftir samantekt af skýrslutöku af vakthafandi lækni sem sá um blóðtöku hjá kvartanda í umrætt sinn, frá embætti héraðsaksóknara þann 30. október sl.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í

Því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á Norðurlandi eystra svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 10. október 2024. Meðfylgjandi voru öll gögn málsins. Umbeðin skýrsla frá embætti héraðssaksóknara barst nefndinni 31. október sl.

Embættið áréttar í svari sínu að það fresti ekki aðgerðum lögreglu eða sýnatöku að einstaklingur óski að ræða við lögmenn.

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoýrggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi kvartanda er ljóst að kvartað er yfir starfsaðferðum starfsmanna embættis Lögreglustjórans á Norðurlandi eystra.

Af yfirferð á gögnum málsins telur nefndin ljóst að kvartandi hafi hafnað tilnefningu verjanda við handtöku en síðan orðið ósamvinnuþýður þegar kom að framkvæmd blóðtökunnar og óskað ítrekað eftir lögmanni. Fram kemur í skýrslu lögreglu að töluverð átök hafi þurft til, til að ná stjórn á kvartanda og framkvæma blóðtökuna. Eftir framkvæmd hennar hafi kvartandi hins vegar róast og ákveðið var að láta hann lausan og honum ekið heim.

Af framangreindu telur nefndin ljóst að ekki hafi verið hægt að verða við beiðni kvartanda um að ræða við lögmenn áður en til blóðtöku kom sökum hegðunar hans.

Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, telur nefndin óheppilegt að lögreglumenn á vettvangi hafi ekki borið búkmyndavélar við störf sín í umrætt sinn, sér í lagi þar sem til átaka hafi komið og

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

lögreglumenn þurft að grípa til valdbeitingar. Hins vegar telur nefndin að ekki verði séð af fyrirbyggjandi gögnum að uppi séu vísbendingar um mögulega refsiverða eða ámælisverða háttsemi starfsmanna lögreglu vegna þeirra afskipta sem höfð voru af kvartanda, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur því ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Niðurstaða

Ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Reykjavík, 15. nóvember 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir